

CAPREOLUS

TIJDSCHRIFT VOOR REEWILDBEHEER

1e jaargang nr. 3 oktober 1993

Colofon

opgericht op 21 april 1951.

Capreolus, Tijdschrift voor Reewildbeheer
van de Vereniging Het Reewild
ISSN: 0929-1091
Verschijnt: 4 x per jaar
Beschermheer: Z.K.H. Prins Bernhard

(Voorlopige)redactie:

Mr M.A. Aberson
Mr T.M. Kollé
Prof Dr J.L. van Haafden
Mw. J.E. van Herp-Bruynius
Mw. M. Spaargaren

Drukkerij:

Bergarakkerij Amersfoort,
Natriumweg 6, 3812 PV Amersfoort.
035- 620462

Verenigingsprofiel.

Bestuur:

Mr T.M. Kollé	voorzitter (1991)
Mr M.A. Aberson	secretaris (1990)
J.R. baron de Vos van Steenwijk	penningmeester (1989)
R.L. van Nederpelt	lid (1993)
Mr L.P.M.J. Canjels	lid (1991)
F. Garssen	lid (1991)
H. Meyeringh	lid (1992)
H. Punt	lid (1987)
A. Rutten	lid (1993)
P.H. Schneider	lid (1990)
J. Schoonderbeek	lid (1989)
Ir J.M. Serou	Ver. Reewildkring Oost-Brabant (1985)
H. van Wessel	lid (1992)

Secretariaat:

Herengracht 141, 1015 BH Amsterdam 020- 6207872
Fax: 020- 6388597

Ledenservice-administratie:

Mw. J.E. van Herp-Bruynius,
Landjonker 19, 3834 CL Leusden. 035- 942032

Opleidingen:

Stichting Reewildbeheer Nederland
Lokveeweg 38, 9751 CK Haren (Gn.) 050- 347278

Organisatie keuringen:

J. Schoonderbeek,
Meidoornstraat 16, 7497 MG Bentelo. 05472- 92228

Beheer materiaal:

A.J. Mörzer Bruyns, v.Peterson Ramringweg 30,
8072 RA Nunspeet. 05412- 57483

Slijpplaatsjes:

G.J.M. Koenderink,
Lhee 96, 7991 PK Dwingeloo. 05219- 7356

Biologisch Adviseur:

Prof Dr J.L. van Haafden,
Sweelincklaan 13, 6865 JB Doorwerth. 085- 336973

Contributie: f 37,50 per jaar.

Bankrelatie:

ABN AMRO Bank rek.nummer 49.70.37.440
Gironummer van de bank 83.75.70
l.n.v. Vereniging "Het Reewild"
te Apeldoorn.

foto voorpagina: Joke Hendriks

Aktiviteitenkalender

Regio Limburg

organiseert op 5 november 1993 haar Regionale Reewildbeheertentoonstelling in Zaal "Royal" te Echt
De keuring vindt plaats op 5 november vanaf 10.00 uur

Regio Overijssel

organiseert op 5 en 6 maart 1994 haar Regionale Reewildbeheertentoonstelling in Café-restaurant "De Haverkamp", Stationsweg 28 te Markelo.
za. 10.00 - 18.00 uur; zo. 10.00 - 17.00 uur
De keuring vindt plaats op 3 maart 1994 vanaf 10.00 uur
Op zat. 5 maart 14.00 uur Ledenvergadering.

Regio Achterhoek

organiseert op 19 en 20 maart 1994 haar Regionale Reewildbeheertentoonstelling in de Exelse Molen.
za. 12.00 - 22.00 uur; zo. 10.00 - 17.00 uur

Regio West- en Midden Brabant

organiseert op 26 en 27 maart 1994 haar Regionale Reewildbeheertentoonstelling in Hotel "Bellevue" te Chaam onder het thema "Reewildbeheer over de grenzen heen", met medewerking van de Belgische reewildjagers uit de Kempen.
za. 26 maart om 20.00 uur; zo. 27 maart van 12.00- 18.00 uur

Nationale Reewildbeheertentoonstelling Vorden 1994

Op 15 en 16 april 1994 wordt in het Koetshuis van Hotel Bakker te Vorden de Nationale Reewildbeheertentoonstelling gehouden.

Jaarvergadering Vereniging Het Reewild

Op 16 april 1994 zal in Hotel Bakker de Jaarvergadering plaats vinden.
Hierover komen nog nadere gegevens.

Centrum voor Natuur- en Milieu-educatie

organiseert op het "Landgoed Schothorst", Schothorsterlaan 21 te Amersfoort van 10 oktober 1993 tot 30 januari 1994 de tentoonstelling: "Reeën in Nederland".
ma. t/m vr. 13.30 - 17.00 uur; zon. 13.00 - 17.00 uur

INHOUD:

- Van de voorzitter	3
- Jachttijden en regulatie, <i>R.H.M. Peltzer/H.W.P.G. Berger</i>	4
- Uit de buitenlandse tijdschriften	7
- Reewildbeheerplan op diskette	8
- Veldkijker moet ook in de schemering helder beeld geven, <i>J.W. Zweers</i>	9
- Ingezonden brief	12
- Vragenrubiek	14
- Cadmium, <i>Prof Dr J.L. van Haafden</i>	15
- Nazoek met de hond, <i>Zesender</i>	17
- Welke hond is geschikt voor nazoek, (<i>Weimaraner</i>)	18
- Nieuws van het secretariaat en ledenservice	22

Copy voor de volgende "Capreolus" vóór 1 november 1993
zenden aan het secr. Herengracht 141, 1015 BH Amsterdam.

-T.M. Kolle-

Hoe graag zou ik dit voorwoord voor ons tijdschrift nu eens uitsluitend vullen met positieve berichten. Maar de werkelijkheid dwingt mij voorsnog tot serieuze beschouwingen. Wij bevinden ons immers op dit moment in de eindfase omtrent de Nota Jacht- en Wildbeheer en het behoud van de merkenregeling. De Nota wordt op 16 oktober in de Tweede Kamer behandeld en de grote vraag is natuurlijk of de door ons naar voren gebrachte bezwaren ingang zullen vinden bij de kamerleden. Er wordt aan alle kanten hard gewerkt, maar de tegenstanders van verantwoord wildbeheer hebben een groot publiciteitsoffensief ontketend, dat niet ongemerkt aan de Kamer voorbij zal gaan. Dit offensief wordt gedeeltelijk, ook met betrekking tot de grofwildjacht, gevoerd op basis van onjuiste, achterhaalde en misleidende argumenten. En dat is zeer betreurenswaardig.

Nog zorgelijker voor onze vereniging, en natuurlijk het reewild en overige grofwild, zijn de laatste ontwikkelingen omtrent de merkenregeling. Ondanks het (hernieuwde) advies van de Jachtraad, en diverse vragen van Kamerleden houdt

Van de voorzitter

foto: Joke Hendriks

Staatssecretaris Gabor voet bij stuk, op basis van gedeeltelijk werkelijk onbegrijpelijke argumenten. Zo stelt hij onder meer dat de regeling in de laatste 40 jaar zo voortreffelijk heeft gefunctioneerd dat zij thans kan worden beëindigd!? Er wordt voor en achter de schermen wederom hard gewerkt om het tij te keren. Zojuist ontving ik echter de brief van Gabor aan de Jachtraad, in antwoord op het advies, en deze stemt niet vrolijker. Het zou werkelijk bijzonder betreurenswaardig zijn als al het werk van de besturen van deze Vereniging voor behoud van deze regeling, waarbij ik in het bijzonder mijn voorganger Jhr M. de Savornin Lohman wil noemen, voor niets

zou zijn geweest. Wij zullen het zeer binnenkort weten.

Op korte termijn moet u de nieuwe aanvragen indienen voor het reewildafschot. Neemt u deze gelegenheid nog eens te baat om de Reewildbeheerplannen, zo essentieel voor verantwoord beheer, te verbeteren en aan te vullen. U kunt daarbij gebruik maken van de nieuwe service van de Vereniging, het RBP op diskette. Zowel de toekomst van ons reewild als van de Vereniging staat of valt in de toekomst met de kwaliteit van het beheer, en dus deze plannen.

Laten we daarom zien dat wij dit meer dan serieus nemen.

Jachttijden en regulatie

**-R.H.M. Peltzer-
-H.W.P.G. Berger-**

In Capreolus 1e jaargang nr.1, 1993 wordt door de heer Kolle de doelmatigheid van onze jachttijden aan de orde gesteld.

Predatoren

Wanneer wordt uitgegaan van de wijze van regulatie door predatoren, is de oplossing eigenlijk heel eenvoudig. Immers, we trachten toch, op een zo natuurlijk mogelijke manier, afgekeken van predatoren, het reewild te reguleren. En dat zou dan betekenen dat het reewild het hele jaar door bejaagd zou moeten (mogen) worden. Door de mens is de jachtperiode op kunstmatige manier ingedeeld, waarbij rekening wordt gehouden met de kalveren, zetperiode en zoogtijd, de bronst en wellicht stiekem ook met de trofee. Predatoren houden echter géén rekening met een sociologisch of biologisch beste tijd, of er kalveren gezoogd worden, of een bok nog aan het opzetten is, en zeker niet met de wensen van jagers. Ze moeten gewoon te vreten hebben. En of het jagen door preda-

toren nu zo selectief is, is ook nog maar de vraag. Ook hier zal opportunisme een belangrijke rol spelen. Kortom, we hebben ons zelf beperkingen opgelegd, alleen waarom?

Omdat dat wel moest, omdat de individuele jager zich zelf geen beperkingen op kon leggen? Omdat anders de totale reeënstand zou worden weggeschoten? Omdat dat voor het ree beter was? Laten we van dat laatste uitgaan. Maar, uit het verhaal van de heer Kolle blijkt duidelijk dat de huidi-

***Geitenjacht
open op
15 september?***

ge regeling niet altijd in het belang van het ree functioneert. Met die constatering kan volledig worden ingestemd. Het bovenstaande predatorenverhaal illustreert dat een andere indeling mogelijk moet zijn, wellicht niet zo rigoureuus, maar wel haalbaar. Enkele opmerkingen. In het verhaal van de heer Kolle wordt het argument gemist dat door reewildjagers nog al eens wordt gehanteerd om in de tweede helft van de geitenafschotpe-

riode geen geiten meer te schieten, namelijk in verband met het zich ontwikkelende embryo. Predatoren trekken zich daar weinig van aan, en willen wij als predator fungeren dan zullen wij daar verstandelijk heel nuchter mee om moeten gaan, maar gevoelsmatig zal dit voor veel reewildjagers toch een grote barrière blijven. Vandaar dat de jachttijd voor geiten al eerder geopend dient te worden, bijvoorbeeld per 1 of 15 september, en gesloten dient te worden na 31 januari.

Afschotperiode reebokken verlengen tot 15 oktober

De opening van de bokkenjacht op 1 april betekent dat deze al open gaat wanneer de reeën nog in sprongvorming kunnen voorkomen. Territoria zijn dan nog niet bezet en zeker wanneer in het begin van deze maand oudere bokken worden geschoten kan dat een sterke onrust veroorzaken onder de overige bokken bij het bepalen van de territoria. De jonge dieren die anders het veld moeten ruimen krijgen dan meer mogelijkheden, met veel onrust tot gevolg.

Deze bezwaren gelden in mindere mate voor de huidige opening per 1 mei. Desondanks is een langere afschotperiode dan momenteel nodig, bijvoorbeeld door deze met één maand te verlengen tot 15 oktober.

Bruikbaarheid van tellingen

Een andere reactie heeft betrekking op het artikel van de heer Ploos van Amstel (1e jaargang nr.2, 1993). Het is zeker interessant om cijfers te hebben waarmee iets over de populatiedynamica van het reewild valt te zeggen. Zijn artikel in het Zeitschrift für Jagdwissenschaft (nr. 38, p. 202-211, 1992) is dan ook zeer lezenswaardig. Echter, in een artikel in Het Reewild uit 1988 (5e jaargang, nr.4, p. 3-10) is al ingegaan op de nauwkeurigheid en daarmee de bruikbaarheid van de traditionele reewildtellingen, zoals deze ook in het RAC 15 zijn ingevoerd. Uit eigen ervaring en uit de literatuur blijkt weer dat de stand aan de hand van dit soort tellingen vaak aanzienlijk onderschat wordt en dat de werkelijke stand 100 % tot 300 % hoger kan liggen.

Ook Hespeler waarschuwde daarvoor tijdens zijn boeiende lezing op de laatste Algemene Ledenvergadering. Ook in de boswachterij Austerlitz en omringende gebieden zijn reewildtellingen gehouden

op de traditionele manier, en daar bleken grote verschillen te bestaan tussen de uitkomsten van die tellingen en de resultaten van zeer intensieve inventarisaties (de Nederlandse Jager, 91e jaargang, nr.23, p. 524-526, 1986). En die verschillen kwamen ook in andere gebieden naar voren. Er zijn, naast bijvoorbeeld de weersomstandigheden, zeer veel factoren die de telresultaten beïnvloeden, zelfs bij tellingen binnen een zeer kort tijdsbestek.

Enige bekendheid met het gebied van RAC 15 kan ons niet ontzegd worden en daarom zijn er twijfels over de nauwkeurigheid en bruikbaarheid van de daar verza-

melde telgegevens. Het is bijna niet aan te nemen dat daar gedurende drie telmomenten 100 % nauwkeurig de stand is geteld of dat aan te geven valt hoeveel % dan wel is geteld. Mag men dan, uitgaande van die cijfers, berekeningen maken (die overigens op zicht correct zijn uitgevoerd) over het "verdwijnen" of "aanvullen" van reeën en mag men daar uiteindelijk een afschotplan op funderen?

Afschotcijfers

In Het Reewild (2e jaargang, nr.4, p. 5-9, 1985 en 3e jaargang, nr.4, p. 8-11, 1986) werd al eerder aangegeven dat er iets mis is met het afschot in Nederland en met

foto: Joke Hendriks

foto: A. Visser

name door de discrepantie tussen aangevraagd, toegewezen en gerealiseerd afschot. En in een ander nummer van Het Reewild (5e jaargang, nr.1, p. 5-6, 1988) werd gesteld dat bij een stand van ca. 25.000 stuks, een regulatie van 100% van het afschot ons reewild snel zou doen verdwijnen! Er is toen geen commentaar op gekomen, maar duidelijk is dat de heer Ploos van Amstel tot dezelfde conclusie komt. Verondersteld werd toen ook dat het indienen van afschotaanvragen méér lijkt te berusten op nattevingerwerk of het kopiëren van de aanvragen van het vorige jaar, dan dat het berust op een werkelijk inzicht in de stand.

Hopelijk is met die uitspraak de reewildjager onrecht aangedaan, al bestaat de indruk dat recente afschotcijfers die veronderstelling alleen maar nog meer onderbouwen. Wellicht dat de oprichting van WBE's een verandering te zien zullen geven. Voor de WBE's ligt hier een grote verantwoordelijkheid. Hopelijk dat het uitgangspunt van de heer Kolle, namelijk dat de plannen en bestandsinventarisaties zorgvuldig en degelijk zijn, bij de WBE's een goede invulling zal krijgen.

Hoeveel reeën?

Uitgaande van de twijfels over de bruikbaarheid van de traditionele tellingen, kan ook getwijfeld worden aan

de al jaren gehanteerde cijfers over de Nederlandse stand van 25.000 stuks reewild. De heer Poutsma schatte de stand eens gescherend, tijdens een reewildbijeenkomst in Drenthe, tussen de 0 en 60.000 stuks. In Het Reewild (4e jaargang, nr.4, p. 9-11, 1987 en 5e jaargang, nr. 1, p. 5-6, 1988) is hier ook al eens op ingegaan. En dat verhaal is nog steeds actueel. Conclusie was toen dat een stand van 30.000 stuks niet onwaarschijnlijk is, en dat een hogere stand ook goed te verdedigen is. Hierbij werd als uitgangspunt genomen dat het afschot gelijk is aan de aanwas. Uitgaande van een aanwas van 30% (dus ook toewijzing van 30%), 11.338 stuks toewijzing in 1984 en 11.774 stuks in 1985 en realisatie van 100%, zou dat een stand betekenen van 37.793 stuks in 1984 en 39.246 stuks in 1985. En dat is toch even iets meer dan 25.000 stuks. Die 30% komt overigens bijna overeen met de 32% die door de heer Ploos van Amstel wordt aangegeven als realistisch.

Hoeveel verkeersslachtoffers en valwild zijn er jaarlijks onder reeën

Ook is al eens eerder geschreven dat er méér gegevens nodig zijn zoals cijfers van verkeersslachtoffers en

valwild, omdat deze cijfers voor het bepalen van het afschot van essentieel belang zijn. De indruk dat er te weinig rekening mee wordt gehouden. Door de heer Ploos van Amstel wordt het belang van die cijfers nog eens nadrukkelijk onderstreept. Er zou echter ook meer aandacht moeten worden geschonken aan een vergelijking van de afschotcijfers tussen de provin-

cies/regio's, aan het afschot van kalveren in relatie tot de aanwas, de verhouding tussen aanwijzing en afschot, maar ook de verhouding tussen aanvraag, aanwijzing en afschot en het relateren van afschotcijfers aan bestandsaantallen en aanwas.

Afschot is en blijft noodzakelijk. Maar, zoals ook de heer Ploos van Amstel aan-

geeft, een afschotplan opstellen betekent rekening houden met diverse factoren en zo niet, dan kan een afschotplan ook averechts werken. Een kritische bestudering van al het beschikbare cijfermateriaal van tellingen is daarom op zijn plaats, niet om kritiek te spuien, maar om met de resultaten van die analyse een bijdrage te leveren aan een goed reewildbeheer.

Uit de buitenlandse tijdschriften

'Liberale' afschotrichtlijnen voor reewild in Rijnland-Palts

In het komende jachtseizoen zal het bij de bokken alleen nog maar om drie klassen gaan:

klasse III: bokkalveren
 klasse II : jaarlingen
 klasse I : tweejarige- en oudere bokken

De verdeling in middelbare- en oude bokken evenals in geringe- en kapitale bokken volgens geweigewicht, zal vervallen.

In het belang van een biologisch goede bejaging van het mannelijke reewild zal voortaan van het vaststellen van sterkte kenmerken afgezien worden; beslissend zal alleen nog de leeftijdsrangschikking zijn. Het aandeel van het afschot

binnen de gegeven klasse, betrekking hebbende op het afschot van het mannelijk wild wordt als volgt aanbevolen: kalveren 25 % en jaarlingen 40 %, in de jeugdklasse dus totaal 65 % en 35 % in de klasse I, dus tweejarige- en oudere bokken. Met deze regeling kunnen de jagers bij de afschotverwezelijking met een zo groot mogelijke speelruimte rekening houden.

WuH 23/1991

Jagersprotest tegen jachtijdverlenging voor reebokken

Vele jagers in het noorden van de Bondsrepubliek verzetten zich, om verschillende principiële redenen, tegen verlenging van de jachtijd op reebokken na de 15e

oktober.

De jagers brengen dit, door een op dit moment in omloop zijnde handtekeninglijst, tot uitdrukking.

Er bestaat voor een verlenging van de bokkenjacht(tijd), afwijkend van de huidige regeling, geen noodzaak, omdat de afschotplannen tot nu toe steeds in de voorhanden zijnde tijdsperiode vervuld worden.

Men is eerder bereid de jachttijden op bokken te vroegen - na uitwerking van het tweejarig profresultaat van de distriktgroep Segeberg (Capreolus berichtte daar al over) - De Schleswijk-Holsteinse jagers vorderen verder dat in de Staatsbossen natuurlijk dezelfde verboden en jachtijden moeten gelden als in privégebieden.

WuH 8/1993

Reewildbeheerplan op diskette

Hulp bij de reewildafschotaanvraag komende seizoen 1993/'94

De Vereniging Het Reewild zal alle WBE's met reewildafschot, op verzoek, een PC-diskette zenden bevattende voorbeeld teksten ten behoeve van het te maken reewildbeheerplan op grond waarvan afschot voor reeën wordt aangevraagd.

Personal Computers

In de meeste WBE's blijkt gewerkt te worden met een computer. Om het wat gemakkelijker te maken, heeft

het bestuur besloten enkele bestaande plannen op diskette te zetten en te vermenigvuldigen. Daarbij zijn enkele standaardformulieren (tel-formulieren e.d.) opgenomen, zodat u deze zelf kunt uitprinten.

Hulpmiddel voor reewildcommissies in WBE's

Uit verschillende regio's kwamen signalen dat het opzetten van zo'n beheerplan een heel karwei is. Dat is het natuurlijk ook. De opzet van een beheerplan is in

de basis uiteindelijk gelijk, de verschillen komen voort uit diverse factoren zoals beheersystemen die toegepast kunnen worden, zoals terrein gesteldheid, biotoop, verkeerswegen etc.

Maar in grote lijnen verschillen de plannen eigenlijk niet zo heel veel. Daarom had de Vereniging het Raamwerk voor Reewildbeheer ook al gepubliceerd, het dient als rode draad bij de opzet van beheerplannen. Kortom waarom allemaal het wiel gaan uitvinden? De Vereniging Het Reewild probeert het u gemakkelijk te maken met deze bijzondere service.

Invullen

De invulling zal de WBE zelf moeten doen, veel zaken zijn immers specifiek voor uw WBE. Mochten er onverhoopt toch nog problemen rijzen, schroomt u niet om uw eigen regio-bestuur van de Vereniging Het Reewild te contacteren. Zij zullen u graag van dienst zijn.

HOE KOMT EEN WBE IN HET BEZIT VAN ZO'N DISKETTE

Vul bijgaand antwoordstrookje in en zend dit naar:

Vereniging Het Reewild,
Antwoordnummer 3268,
3800 ZA Leusden.

(zonder postzegel)
s.v.p. invullen met blokletters
of schrijfmachine

Naam WBE: _____

Dhr/Mw: Voorletters: _____

Naam: _____

Functie bij de WBE: _____

Adres: _____

Postcode: _____

Woonplaats: _____

Provincie: _____

Telefoonnummer: _____

Grootste deel gelegen
in de gemeente: _____

Provincie: _____

Wenst in het bezit te komen van een diskette
'Model Reewildbeheerplan'.

Het programma staat op WP5.1 en wordt geleverd op
3 1/2 inch. diskettes- DOS-versie.

Veldkijker moet ook in de schemering helder beeld geven

Bron: Het Edelbert- Vereniging tot beboud van het Vehuws Hert- Herfst 1993

-J.W. Zweers-

Waar op te letten bij aanschaf

De schrijver van dit artikel heeft zich intensief bezighouden met de praktische sterrenkunde en het observeren van hemellichamen aan de astronomische kijker. Daartoe heeft hij zijn kijkers zelf gebouwd en raakte zodoende nauw betrokken bij optische principes en de praktijk van de kijkerbouw.

Red. Het Edelbert

Prismakijkers vormen een onderwerp dat erkend berucht is door de vele misverstanden, verkeerde keuzes en teleurstellingen achteraf. Nederland telt vele zolders en kasten waarin bestofte, reeds lang ongebruikte kijkers liggen te dromen van betere tijden die nooit meer komen. Want de ene kijker gaf dubbele-beelden-met-hoofdpijn. De tweede had door slechte af-dichting stof- en vocht-aanslag op alle (inwendige) lenzen en prisma's en maakte van de stralend- hel-

derste zomerdag een donkere mist-ochtend in de winter. En de derde kijker had "zulke nauwe kijkgaatjes dat we hem toch nooit meer gebruiken....."

Geén formules

Ik ga u een verhaal vertellen zonder formules en/of ingewikkelde berekeningen. Hooguit een eenvoudig rekensommetje. Ook val ik u niet lastig met gecompliceerde tekeningen. Niets daarvan. We zullen proberen de voor de lezer werkelijk belangrijke punten bij de keuze beoordeling en aanschaf van een prismakijker duidelijk te maken.

Wat is een kijker, waartoe dient hij, en wilt u hem alleen bij helder daglicht of ook in de diepe ochtend- en avondschemering gebruiken? Om deze vragen zo doelmatig mogelijk te beantwoorden moeten we beginnen bij het blote, ongewapende oog.

Het blote

"ongewapende" oog

Het licht dat nodig is voor de beeldvorming op het netvlies van ons oog, dringt door de kleine zwarte pupil ons oog binnen. Die pupil

noemen we de intrrede-pupil van het oog. Die intrrede-pupil is variabel van doorsnee. Bij veel licht vernauwt zich de pupil tot ongeveer 2mm. doorsnee, bij weinig licht opent de pupil zich tot een maximum van ongeveer 7 mm. doorsnede. Als wij nu bijvoorbeeld roodwild willen observeren, dat zich presenteert bij relatief slechte lichtomstandigheden van (diepe) ochtend- en avondschemering, hebben wij in de eerste plaats zoveel mogelijk licht nodig. Ons blote oog voldoet daar reeds aan door de pupil dan te verwijden tot 7 mm. doorsnede, zodat het netvlies het maximum aan (schaars) licht ontvangt.

Het "gewapende" oog

Nu gaan we in die diepe schemering ons oog wapenen met een prismakijker waar bijvoorbeeld "8 x 56" op staat aangegeven. Het cijfer 8 is dan de vergrotingsfactor van de kijker, het getal 56 is de doorsnede in millimeters van de voorste, grote lenzen van de kijker, de objectieven. Als we nu 56 delen door 8, krijgen we de doorsnede in millimeters van de zogenaamde uitrede-

pupil van de kijker. En $56:8 = 7$, dus die uittreepupil aan de achterkant van de kijker is 7 mm. in doorsnede. En dat is precies de doorsnede van uw maximaal geopende oogpupil in de (diepe) schemering. (Die heldere uittreepupillen van de kijker kunt u zien door de kijker een eindje van uw ogen af te houden en er door te kijken tegen een lichte achtergrond. Nooit richting zon!

''Lichtverzamelaar''

Met de als voorbeeld gekozen kijker ''8 x 56'' krijgt u dus de ''volle mep'' aan licht die uw oogpupil van 7 mm. maximaal in de schemering kán opnemen. Maar u ziet alles wél 8x vergroot! In maximale helderheid! Een zogenaamde nachtkijker, en daar hebben we het nu over, is dan ook in de eerste plaats een ''lichtvanger'', een lichtverzamelaar.

Nog een voorbeeld. Een kijker ''10x40''. Vergroting 10x, voorste lenzen 40 mm. doorsnede. Uittreepupil dus $40:10 = 4$ mm. Maar de intree-pupil van het oog is in de schemering 7 mm. U ziet het: de kijker geeft lichtverlies. Met het blote oog ziet u dan een aanzienlijk helderder beeld, maar onvergroot en dus klein om details beter te zien. In de diepe schemering ziet u door een 10x40 ''alles'' weliswaar 10x vergroot, maar

zo ''donker'' dat het gehele beeldveld gevuld lijkt te zijn met een ondefinieerbare en contrastloze massa grijzige boerenkool, waarin wel degelijk ook nog een gewedruge figureert die door een lichtsterker bekijkerde buurman moeiteloos is uitgemaakt. Zo'n kijker 10x40 of 8x30 is wel geschikt voor overdag (als hij kwalitatief goed is, daarover straks), zelfs bij donker weer, omdat uw oogpupil dan toch niet groter is dan 3 à 4 mm. en u dus géén lichtverlies heeft. U kunt nu ook naar hartelust zelf vergelijkingen maken tussen meerdere kijkers qua geschiktheid voor optimaal willen observeren in het ''donker'', dus qua lichtopbrengst.

Voorbeelden: (bij een oogpupil van 7 mm., diepe schemering)

1.7 x 50; uittreepupil is $50:7 = 7.14$ mm. Géén lichtverlies, bij 7-eenvoudige vergroting; helder beeld; één van de beste nachtkijkers.

Zoekt u nu dezelfde kwalificatie voor de volgende kijkers:

2.9 x 63;

3.8 x 30;

4.8 x 20;

Voorts zijn er enkele ''twijfelgevallen'' qua lichtopbrengst, bijvoorbeeld: 1.12 x 60 (uittreepupil 5 mm.; (te) sterke vergroting om uit de hand mee te werken door trillend en ''springend'' beeld; grote, zware kijker;

prachtig op een fors statief of anderszins ''opgelegd'') 2.7 x 42 (uittreepupil 6 mm.; ''mooie'' vergroting, ook uit de hand; redelijk ''kleine'' en niet-zware kijker; doet qua lichtopbrengst weinig onder voor 7 x 50).

Winst en verlies

Hoewel een kijker met een uittreepupil van 7 mm. of groter in het donker wel de indruk wekt een helderder beeldveld te geven dan het blote oog, is dat theoretisch niet het geval. Er is in principe nooit lichtwinst ten opzichte van het blote oog. Maar dat is geen ramp. Als er maar geen lichtverlies is ten opzichte van het blote oog...! Alles wat een uittreepupil van een kijker kleiner is dan 7 mm. betekent onherroepelijk lichtverlies tijdens matige tot diepe schemering. Overdag in het volle licht mag de uittreepupil van een kijker wel veel kleiner zijn dan 7 mm. zonder lichtverlies te geven, want uw oogpupil is dan ook veel kleiner dan 7 mm. Tot zover voor wat betreft de optimale ''lichthoeveelheid'' respectievelijk lichtverlies bij verschillende typen kijkers.

Andere kwaliteiten

Nu over de kwaliteit van het kijkerbeeld en van de kijker zelf. De kwaliteit wordt door een hele serie factoren beïnvloed, waarvan

foto: Joke Hendriks

we de belangrijkste zullen noemen. In de eerste plaats moet u zowel met als zonder bril het volledige, scherp-circelvormig begrensde beeldveld zonder moeite kunnen zien. Is dat niet het geval, dan ziet u een onvolledig onscherp begrensde beeldveld. Dat is niet alleen ongunstig en vermoeiend, maar het geeft u tevens de onaangename wetenschap dat u niet het volledig beschikbare beeldveld van de kijker ter beschikking hebt. Veel kijkers vertonen deze, voor bril dragers fatale adaptie-fout, de zogenaamde vignettering.

Bril dragers

Sommige kijkers hebben een rubberen ring als oogkas-contact, die door bril dragers omgestulpt kan worden om het gehele beeldveld scherp begrensde te kunnen zien. Vaak lukt dat niet helemaal en dan heeft men de neiging de bril maar even omhoog te schuiven of af te zetten. Lastig en tijdrovend. Bovendien zijn er oogafwijkingen, bijvoorbeeld astigmatisme, die niet door de instelling van de kijker gecorrigeerd worden en dan moet men de bril ophouden om een optimaal scherp beeld te krijgen. Heeft men uitsluitend een brandpuntsafwijking in de ogen, dan kan een bril drager ook zonder bril een correct beeld zien. Maar men moet eigen-

foto: Joke Hendriks

lijk de bril op kunnen houden en tegelijk het volledige beeldveld binnen een scherp begrensde cirkelrand kunnen zien. Voorts moet men, kijkend naar een scherpe lijn in de lucht, bijvoorbeeld een antenne of een vlaggestok, géén duidelijke violette en geelgroene randen aan zo'n object zien. Zo ja, dan is de kleurschifting van de lenzen niet voldoende gecorrigeerd.

Ook moeten rechte lijnen niet (té) "krom" worden in het kijkerveld, zodat een vierkant geen holle of bolle lijnen krijgt en er uit gaat zien als een flink opgevuld

Ingezonden brief

Geachte redactie,

Hoewel de heer Hespeler in zijn betoog op de ledenvergadering stelde dat het een illusie is dat wij reeën ooit goed zullen kunnen aanspreken, wil ik u de volgende suggestie aan de hand doen: voor beginnende en minder ervaren reewildjagers zoals ik zou het nuttig zijn als uw tijdschrift een fotoverantwoording zou bevatten waarin de geschatte leeftijden van de afgebeelde reeën worden gegeven (wellicht met aanduiding van de belangrijkste kenmerken). Ik beseft dat een

foto niet altijd een perfecte identificatie mogelijk zal maken, maar ik denk dat hiermee kan worden bijgedragen aan het verbeteren van de kennis en de kunde van de Nederlandse reewildjager.

Tot slot wil ik u feliciteren met uw nieuwe tijdschrift: het bevat interessante artikelen en het ziet er voortreffelijk uit.

Hoogachtend,

M.A. van Weede.

Reactie van de redactie

Zoals u zelf al aangeeft, brengt een artikel (serie) met foto's of tekeningen steeds het gevaar met zich dat daarmee de prentie van "juistheid" wordt gewekt. Dit terwijl Hespeler, en de meeste andere deskundigen, inmiddels van mening zijn dat het juist inschatten van leeftijd, zeker bij vrouwelijk wild, zeer moeilijk is. Toch zullen wij uw suggestie oppakken en daar binnenkort op terugkomen, daar dit verzoek ons van verschillende kanten heeft bereikt.

kussen. Tevens moet het kijkerbeeld naar de rand toe niet hinderlijk onscherp worden als het beeldcentrum wél scherp is. Of andersom! Het geeft een onaangenaam "koker-effect" bij het kijken: onrust en kwaliteitsverlies van het beeldveld. Nog een euvel: als u op de hierboven reeds omschreven armlengte-afstand in de oculairen kijkt, mag u in de heldere rondjes van de uittree-pupil géén "ingeschreven vierkantjes" zien. Goed kijken, want dat ziet u niet zo maar even. Als u die duidelijke vierkantjes wel ziet in de scherpe cirkeltjes, dan geeft de uittree-pupil van de kijker niet al het licht door dat in de voorste objectieven van de kijker "verzameld" is. Resultaat lichtverlies! Zo'n kijker nooit kopen, als u er mee in de vroege ochtend of in de late avondschemering wilt observeren.

Voorts moet het kijkerveld u onmiddellijk, bij de eerste blik, een heldere, rustige en contrastrijke gewaarwording geven, gebeiteld scherp. Het beeldveld moet u bij de eerste doorkijk aanstaan, uw vriend zijn en geen intuïtieve weerstand wekken van welke vage aard dan ook. Want de allereerste ergernis is blijvend en gaat niet over. Integendeel, het onbehagen bij het kijken wordt

steeds heviger en maakt u stiekem "ongelukkig". Ook mag u nimmer dubbele beelden of dito randen zien in het beeldveld. Zo ja, dan duidt dat op foutieve justering van beide kijkerhelften. Een bij reeds in gebruik zijnde kijkers regelmatig voorkomend manco.

Overstroomd

De afgelopen decennia is ons land overstroomd geworden door een stortvloed van prismakijkers, rijp en groen, goed en slecht, met alle kwaliteitsschakeringen daar tussenin. Helemaal niet gemakkelijk om daaruit te kiezen. Goedkope tot duurdere importen uit verre (of nabije) landen. Soms is alle of in bepaalde opzichten ronduit slecht, soms verrassend goed. Dan zijn er de uitgesproken dure en duurste kijkers, maar wat is duur? U schaft zich zo'n kostelijk instrument maar één keer in uw leven aan en alle waar is ook hier naar zijn geld. Goedkoop kan ook duurkoop blijken. Stel hoge eisen. het gaat om het beste "stuk" van uw leven.

"Groot en zwaar"

Een optimaal "lichtsterke" én tegelijk 7 à 8 x vergroterende prismakijker voor ons doel mag, ja moet groot zijn. Zo'n nachtkijker met objectieven van zo'n 50 tot boven de 60 mm. is groot!

Die steek je niet even in je broekzak. Of het nu zo'n smalle, "slanke" kijker is, met zogenaamd dakkant-prismasysteem, of die brede, wat kortere kijkers met porroprisma's en die markante knik in de body: ze zijn onvermijdelijk groot, als u tot voorbij "het laatste schemerlicht" wilt waarnemen. En dat laatste kan, met zulke kijkers! En relatief zwaar zijn ze ook! Ook geen bezwaar. Een "zware" kijker heeft een grote massa. En een grote massa heeft relatief grote "kinetische traagheid". Dat wil zeggen de grote kijker-massa "verzet" zich als het ware tegen uw lichaamsbewegingen en uw met de leeftijd toenemende "trilhanden". Overigens, met een kijker op statief of opgelegd op een paaltje of een dikke tak, ziet u onwaarschijnlijk-veel méér aan detail-definitie dan uit de vrije hand.

Tot slot nog iets over "kijken en zien". Want dat zijn twee zéér verschillende zaken. "Kijken" is een fysieke gebeurtenis, een zintuiglijke handeling, maar "zien" is een bewustwordingsproces dat serieuze training vergt in de zin van zich realiseren wat men ziet. Er gaat een wereld open als men zich traint in bewust kijken wat er te zien is, en zich daar geconcentreerd reken-schap van te geven!

Vragen rubriek

De redactie heeft in de afgelopen maanden brieven ontvangen waarin vragen werden gesteld over allerlei zaken betreffende reewild. Wij willen daar graag iets mee doen en hebben daarom besloten een nieuwe rubriek in het leven te roepen, onder de naam:

"Vragen rubriek".

Bijvoorbeeld kunnen wij ons voorstellen dat u in uw veld iets heeft opgemerkt waarover u vragen heeft, deze vragen kunt u schriftelijk stellen en aan ons Antwoordnummer 3268, 3800 ZA Leusden zenden. Indien u dit wenst, publiceren wij deze vragen anoniem.

Het is in de eerste plaats dan de bedoeling dat andere leden deze vragen voor u beantwoorden, doordat zij hetzelfde hebben meegemaakt of hebben geobserveerd en daar een oplossing of advies over hebben. Deze antwoorden worden dan in de volgende Capreolus nummers geplaatst.

Wij willen deze rubriek dan ook in dit nummer starten met een aantal vragen die bij ons zijn binnen gekomen.

Via een WBE kwam de vraag binnen:

- Hoe kan men afschot van reewild verkrijgen als de combinatie, waarvan de jager lid is, geen lid van de WBE wil worden.

De tweede vraag luidt:

- Wat te doen bij maagdarmwormen bij reeën en hoe weten we of reeën er last van hebben:

De derde vraag luidt:

- In een WBE in Nederland komen veel reeën onder auto's om het leven. Wat kan er aan gedaan worden om dit te voorkomen, dan wel te verhinderen.

De redactie ziet met belangstelling uw antwoord(en), vragen en adviezen tegemoet.

foto: Joke Hendriks

Oproep voor copy in Capreolus

De redactie beschikt op dit moment over een aantal leden welke copy leveren voor ons tijdschrift. Uit ervaring blijkt dat er ook andere leden zijn die over interessante onderwerpen beschikken betreffende reewild. Deze leden willen wij graag oproepen hun onderwerp en eventuele bevindingen aan ons toe te zenden voor copy in Capreolus.

Verder wil de redactie graag over onder andere de volgende onderwerpen artikelen plaatsen.

- * Wilddakkers- bijvoeding van reeën;
- * Voorkómen verkeersslachtoffers;
- * Wildziektes, specifiek bij reewild;
- * Jachtmiddelen.

Indien één van u daarover wil publiceren, of interessant materiaal heeft, wordt u verzocht contact met ons op te nemen.

Cadmium

**-Prof Dr J.L.
van Haften-**

Ondervoeding van het wilde zwijn (*Sus scrofa*) en het edelhert (*Cervus elaphus*) is de titel van het proefschrift van Hans Wolkers, waarop hij op 19 mei j.l. in Utrecht promoveerde. Hoewel er een schat aan gegevens betreffende de gezondheid van zwijnen en edelherten in samenhang met hun voedseltoestand in genoemd proefschrift te vinden is, worden er helaas ook enkele onjuistheden gedebiteerd. Zo lezen wij onder andere in de samenvatting: "Ten behoeve van de jacht worden populaties van deze dieren zodanig beheerd dat een hoog afschot gerealiseerd kan worden".

Jammer genoeg is er kennelijk geen wildbioloog geweest, die het manuscript kritisch kon doornemen vóór het werd gepubliceerd, zodat dergelijke onwaarheden niet verkondigd konden worden. In de verschillende leefgebieden wordt immers gestreefd naar het handhaven van populaties, die 'n omvang hebben die óf toelaatbaar zijn gezien het natuurlijke voedselaanbod en

de wildschade aan bos- en landbouw, óf de minimum-populatiegrootte benaderen ter voorkoming van het instorten van de populaties door inteelt.

Het is juist, dat vervolgens wordt gewezen op het feit dat de leefgebieden, zo mogelijk, vergroot moeten worden door onder andere het verwijderen van rasters; dat er reductie van de populatiedichtheid moet plaats vinden en dat bijvoeren verminderd of zelfs geheel gestaakt zou moeten worden.

Maar dit wordt allemaal al gedaan onder goede begeleiding van de overheid.

Mineralen tekort

Duidelijk is echter dat op de Veluwe er een blijvend tekort is aan goede voedingsstoffen, zoals mineralen. Vandaar ook dat deze in de vorm van mest op voerweiden en voerakkers of in de vorm van likstenen worden toegediend. Het zorgt voor beter natuurlijk voedsel verdient zeer zeker aanbeveling boven het voederen met fabrieksvoer in de voerbak. Voor het reewild hebben wij altijd al het bijvoeren op

foto: Joke Hendriks

uitsluitend natuurlijke wijze aangeraden, waarbij onder andere bemesting van grenszones tussen bos en veld wonderen doet. Opvallend is dat, evenals bij het reewild, bij de wilde zwijnen een verschil in parasitaire besmetting werd geconstateerd in verband met hun voedingstoestand. In de winter met een laag aanbod aan mast bleken zwijnen zwaarder te zijn geïnfecteerd met parasieten dan in een winter met royaal mastaanbod. Bij het reewild zien wij dat in geval van hoge dichtheden, dus wanneer het voedselaanbod geringer is geworden, de lichaamsconditie vermindert, waardoor de infectiegraad met parasieten toeneemt. In volledige leefgemeenschappen, dus waar nog grote roofdieren leven, worden de zwakkelingen - dus minder snelle exemplaren - het eerst weggevangen door de predatoren, waardoor de populatie gezond blijft. Een wijze van reductie, die door ons de laatste decennia werd overgenomen met een

veel beter resultaat dat het zogenaamde selectieve (op geweiontwikkeling gebaseerd) afschot.

Verontreiniging

In het onderzoek van Hans Wolkers kwam de aanwezigheid van zware metalen, met name cadmium (Cd) in lever en nieren naar voren. Betrekkelijk jonge herten en zwijnen (0-5 jr) bleken extreem hoge Cd-concentraties in de nieren te vertonen. Deze concentraties namen toe met de leeftijd, hetgeen op een chronische blootstelling aan Cd wijst. Cadmiumconcentraties in nieren van herbivoren worden verondersteld indicatief te zijn voor de verontreiniging van hun biotoop. De Veluwe blijkt dus behoorlijk vervuild te zijn met cadmium. Dit heeft wel consequenties voor de consumptie van deze organen. De Wereld Gezondheids Organisatie (WHO) adviseert een gemiddelde Cd opname van maximaal 60mg per dag. Deze norm wordt 4-20 maal overschre-

den in de nieren van edelherten en 5-40 maal in die van wilde zwijnen. Het regelmatig nuttigen van deze organen kan dus op den duur schadelijk zijn voor onze gezondheid.

In het spierweefsel van herten en zwijnen zijn de concentraties veel geringer en kan dit dus probleemloos worden gegeten. Of bij reewild dezelfde belasting met cadmium in lever en nieren aanwezig is, is mij niet bekend, maar onderzoek hiernaar kan ons dit op vrij korte termijn vertellen. Hopelijk neemt iemand dit ter hand. Het schadelijke zware metaal wordt door de industrie en door verbrandingsinstallaties uitgestoten. Hierdoor is de bodem van de Veluwe al langere tijd met cadmium vergiftigd, waardoor de humus - die bij het afplaggen van heide overblijft - niet meer verhandeld kan worden. Helaas wordt mede daarom minder heide afgeplagd, wat juist zo'n goede methode bleek om de heide te behouden. Het zou interessant zijn gegevens betreffende het cadmium-gehalte van de bodem en van organen van reewild op- en buiten de Veluwe te kunnen vergelijken. Daar er meer reewild gejaagd en dus ook geconsumeerd wordt dan edelhart en zwijn is het belangrijk deze gegevens op tafel te krijgen.

Nazoeek met de hond

-Zesender-

Het bestuur van de Vereniging Het Reewild heeft in het kader om meer service aan haar leden te verstrekken bij de praktische uitvoering van het reewildbeheer, besloten u een opgave te verstrekken van jachthonden die te gebruiken zijn voor de nazoeek. Deze lijst is een eerste resultaat van onze oproep voor zweethonden in de Nederlandse Jager en ons orgaan "Capreolus" en het ligt in de bedoeling dit na correctie zó te laten vervaardigen dat u deze aan uw jachtpapieren kunt voegen. Bij nadere bestudering hiervan zult u bemerken dat deze opgave ondanks de meer dan 40 deelnemers, nog verre van compleet is en dat er op dit moment nogal wat witte vlekken zijn op de kaart van Nederland geprojecteerd op die gebieden waar reewild voorkomt. Wij doen dan ook een dringend beroep op iedere reewildjager, die op de hoogte is van het adres van welke jachthond dan ook waarmee geschoten reewild kan worden nagespeurd, dit aan ons te willen melden (volledige naam, adres, postcode, tele-

foon nummer en soort hond). Want het blijkt namelijk in de praktijk maar al te vaak wanneer een reewildjager dringend behoefte heeft aan een hond voor de nazoeek dat de voorjager op dat moment niet thuis is of onmogelijk kan. Waarmee ik wil zeggen, dat een lijst van zweethonden nooit te groot is. We weten allemaal, dat ondanks perfect ingeschoten wapens en dodelijke treffers wild lang niet altijd op de aanschotplaats ligt, nog afgezien van het feit dat de kogel ook wel eens niet zit op de plaats, waarop we meenden te zijn afgekomen.

foto: Joke Hendriks

Iedere ervaren reewildjager kent de volgende richtlijnen, maar speciaal voor onze jonge jagers zullen wij deze nog even in vogelvlucht op een rij zetten.

- *Jaag uitsluitend met een goed ingeschoten wapen voorzien van richtkijker.
- *Maak er een gewoonte van niet verder te schieten dan 100 meter.
- *Altijd opgelegd of aangestreeken schieten. (eigenlijk onnodig te zeggen: geen vrijhandige huzaarenstukjes! wild is geen schietschijf)
- *Beschieft wild geheel vrij en dwarsstaand. Geen halschoten.
- *Let nauwkeurig op schottekens, maar repeteer onmiddellijk
- *Wacht een sigaret lang na het schot, alvorens naar de aanschotplaats te gaan, wild moet namelijk tijd krijgen ziek te worden.
- *Markeer duidelijk de aanschotplaats alvorens te gaan kijken.
- *Ligt het stuk niet ter plekke, ondanks zweet en snijhaar of u hebt het stuk in de dekking zien verdwijnen, vertrapt deze sporen niet, bijvoorbeeld, door met een onervaren hond te gaan nazoeeken.
- *Waarschuw zo spoedig mogelijk de voorjager met de getrainde hond en maak van te voren een afspraak over eventuele kosten.

Goed nazoeken is punt nummer 1 van de weidelijkheidregels. Oefen regelmatig met uw buks ook al heeft u deze maar één of twee keer per jaar nodig.

Een goede jacht wordt u toegewenst.

ZWEETHONDEN-ADRESSENLIJST

De deelnemende jachthondenbegeleiders op deze lijst verzoeken wij dringend om bij wijzigingen in adres, telefoonnummer en/of hond dit per omgaande te melden aan ons secretariaat:

Herengracht 141, 1015 BH Amsterdam.

Welke hond is geschikt nazoek?

Dat niet alleen Teckels geschikt zijn voor het zweetwerk, maar andere rassen ook zeer goede prestaties kunnen leveren, is niet altijd even bekend. Graag zullen wij daarom in Capreolus enkele honderrassen nader willen presenteren. Wij beginnen met de Weimaraner.

De Weimaraner of Weimarse Staande Hond, zoals hij ook wel genoemd wordt, is in het jachtveld nog altijd een alledaags beeld. Al is hij te-

DE WEIMARANER

Een goede allround jachtgebruiksbond maar ook voor de kinderen gaat bij door het vuur

genwoordig vaker en in een groter aantal in het jachtveld te zien dan enkele decennia geleden. Op de KNJV jachthondenproeven is de Weimaraner al wat langer een vertrouwde verschijning; sinds enkele jaren

Naam:	Adres:	Woonplaats:	Telefoonnummer:	Soort hond:	Provincie:
D. de Boer	Arumerweg 107	8748 CX Hitmarsum	05175-1431	Artesien Normand	Friesland
Mw. A. Bogarts	Kampstukkenweg 9	9494 PH Ype	05906-1858	2 Ruwhaarteckels	Drenthe
Mw. C. de Jager	Oranjekanaal 27NZ	9435 TH Ziggelte	05933-46296	2 Ruwhaarteckels	Drenthe
Mw. Drs. G.A.S. Bijkerk	Groenendaal 129	8271 EH IJsseluiden	05202-25626	2 gedipl. Ruwhaarteckels	Overijssel
Th. H.J. Broekhuis	Broekhuysweg 5	7665 TW Albergen	05494-41166	Duitse St. Draadhaar	Overijssel
M.J.A. Troelstra	Espad 25	7421 AB Deventer	05400-54121	Langharige Dwergeteckel (Jachtaant. Schw. K)	Overijssel
J.X. Oldebolhaar	Strootweg 4	7586 RR Overdinkel	05423-82090	Duitse Jachtterrier	Overijssel
G.J. Kip	Lupineweg 81	7325 AH Apeldoorn	055-670834	Bayerische	Gelderland
H.A. Moens	Aerdenhouthof 13	6843 CW Arnhem	085-810609	Duitse Brak	Gelderland
F.J. Heyerman	Bennincklaan 1	7091 VA Dinxperlo	08355-3318	Duitse Wachtel	Gelderland
H.F. Knaake	Burg. Rijpstrastraat 18	7021 CR Zelhem	08342-1298	Dasbrak	Gelderland
D.J. Gussinklo	Harterinkdijk 18	7065 AP Sinderen	08354-7343	Ruwhaarteckel	Gelderland
J.H. te Grotenhuis	Nassastraat 6	7091 XS Dinxperlo	08355-2867	Duitse St. Draadhaar	Gelderland
J. Blom	C.v. Ommenrenweg 10	6711 JD Ede	08360-19355	Gladhaarteckel	Gelderland
M. van Mengden	Ruurlosheweg 81	7251 LC Vorden	05752-1492	Weimander	Gelderland
D. Bultman-Auras	Zwolsseweg 456	7345 AM Apeldoorn	05762-1700	Hannovraan	Gelderland
			055-214888		
G. Veldwijk	Elburgerweg 158	8171 RJ Vaassen	05788-421552	Hannovraan	Gelderland
G.W. Boele	Kamperweg 18	8181 CM Heerde	05782-2193	Duitse Wachtel	Gelderland
E. Trachster	Paalbergweg 24	7351 AG Hoenderloo	05768-1224	--	Gelderland
B. Bröcker	Pr. Irenenstraat 14	7271 GB Borculo	05457-71010	Labrador Retriever	Gelderland
G. Grijsen	Kotten 21-1	7116 SB Winterswijk	05430-63339	Duitse St. Draadhaar	Gelderland
Gandog Henny Schoor	Nw. Baarnsestraat 35	3743 BN Baarn	02154-21555	Labrador	Utrecht
			02155-23252		
			06-52864342		
			02154-24091		
G.A. Schiller	Herikhof 29	3831 AN Leusden	033-943561	2 Ruwhaarteckels	Utrecht
J.W. Baretta	Wijkersloot 33	3961 MN Wijk bij Duurstede	03436-1413	Duitse St. Draadhaar	Utrecht
R.J.A. Kamp	Ir. Menkoloan 37	8271 XJ Soest	02155-25245	2 Ruwhaarteckels	Utrecht
J. Rosenberg	Malswin 11	8223 XE Lelystad	03200-48693	Ruwhaarteckel	IJ polders
Mw. E. v.d. Kuijl-Hoepel	Praamstraat 29	1784 NA Den Helder	02230-30908	Duitse Brak	Nrd. Holland
				Kortharige teckel	

VOOR

zien wij echter óók steeds meer Weimaraners op de voor- en najaarsveldwedstrijden en dat is een verheugende ontwikkeling. De Weimaraner is een goede allround jachtgebruikshond, die kort onder het geweer jaagt. Hij behoort tot de zogeheten "Continentaal 2 Staande Honden", net zoals de Drentsche Partijshond, de Grote Münsterlander en de Epagneul Français. Hij zoekt in een rustig tempo, niet te ruim, maar wel systema-

foto: fam. de Snoo

Naam:	Adres:	Woonplaats:	Telefoonnummer:	Soort hond:	Provincie:
J. Doorenbosch A.P. van de Ven Mw. P. de Jong- van Wijngaarden B. Warning Dhr. en Mw. Kruiswijk- Kuperus	Duin & Kruijbergerweg 18 Maasstraat 111 Weidezoom 56 Ring 4 Lauwers 33	2071 LE Santpoort N. 3371 SK Hardinxveld 2742 EV Waddineen 3214 AT Zuidland (ZH) 3332 TB Zwijndrecht	023-375019 01846-14369 01828-14097 01881-2202 078-197315 078-120988 01840-19260 070-3604552 01874-1560	3 Dwergteckels Beagle 5 Duitse Brakken Zwitserse Laufhund 2 Duitse Brakken Ruwhaardeckel Duitse St.Draadhaar Ruwhaardeckel	Nrd.Holland Zd.Holland Zd.Holland Zd.Holland Zd.Holland Zd.Holland Goeree Over flakke en Schouwen Dui- veland Zeeland
R. de Vrind G.P. Mientjes J.C. van Drunen	Merwelanden 35 Populerstraat 88 Krammerdijk 1	3313 LE Dordrecht 2565 NM Den Haag 3256 LH Achthuizen	03444-2657 03444-1900 073-312775 073-321770 04104-93457 076-656005 04246-9250 05780-16297 045-453171 04748-1939	Heidewachtel met diverse diploma's Heidewachtel Ruwhaardeckel Duitse Jachterrier Ruwhaardeckel Weimaraner 3 Ruwhaardeckels 1 Duitse St.Draadhaar 2 Ruwhaardeckels Bijz. Dag & Nacht beschikbaar Gouden Retriever Weimaraanse St.hond	Nrd.Brabant Nrd.Brabant Nrd.Brabant Limburg Limburg Limburg Limburg Limburg
J. Kakebeen J.J. Henskens H. Sterks G.W.A.M. Hamel C.J. v. Geel	Dorpsstraat 21 de Vutter 27 Boschweg 236 Assumburgstraat 14 Dunsedijk 2	4053 HL IJzendoorn 5221 BD Den Bosch 5481 EK Schijndel 4834 KP Breda 5085 ND Esbeek	04956-2559 020-6178380 077-662020 045-727586 0949-240180833 0932-89701777 03-2382158 03-2163285 03-2485038	2 Duitse Brakken Ruwhaardeckel Duitse St.Draadhaar Ruwhaardeckel	Zd.Holland Zd.Holland Goeree Over flakke en Schouwen Dui- veland Zeeland
J.J. Jurgen I.W. Feijen H.J. Jacob A. Bouten N.G.M. Hoeppermans	Toupsbergstraat 103 Brugstraat 50 Dijkerpeelweg 16 Californischeweg 99 Schandelerstraat 73	6468 AB Kerkrade 6096 AC Grathem 6006 VE Weert 5971 NV Grubbenvorst 6412 XM Heerlen	045-453171 04748-1939 04956-2559 020-6178380 077-662020 045-727586 0949-240180833 0932-89701777 03-2382158 03-2163285 03-2485038	3 Ruwhaardeckels 1 Duitse St.Draadhaar 2 Ruwhaardeckels Bijz. Dag & Nacht beschikbaar Gouden Retriever Weimaraanse St.hond	Limburg Limburg Limburg Limburg Limburg
J.M. Segers R. Keersmaekers	Makkestraat 40 7de Olympiadeaan 32	3640 Kinrooi (België) 2020 Antwerpen(België)	0932-89701777 03-2382158 03-2163285 03-2485038	Ruwhaardeckel 2 Munsterlanders	Limburg België

Fax: 03-2485038

tisch en volhardend, zowel in lichte velden als in zwaar begroeide terreinen. Hij toont daarbij een goede neus en is correct en betrouwbaar in het voorstaan. De Weimaraner is een goede verlorenbrenger door zijn spoorvastheid. Dat is ook de reden dat de Weimaraner uit kan blinken in het zweetwerk. Hij apporteert te land en te water en markeert uitstekend.

Het allround karakter van de Weimaraner wordt in de praktijk ook aangetoond door de successen die verschillende Weimaraners op uiteenlopende proeven hebben behaald. Wie kent niet de reu Cliff van Jagershorst, die zijn eerste veldwerkkwalificatie op een apporteerwedstrijd ter drijfjacht reeds op een leeftijd van 20 maanden wist te behalen en ons ras in de tachtiger jaren vele malen op de KNJV-apporteerwedstrijd ter drijfjacht in Kloosterzande heeft vertegenwoordigd. Voor een Staande Hond een absolute uitblinker bij dit werk. Enkele jaren geleden werden het najaarsveldwedstrijden-seizoen afgesloten met een Nationale Kampioenschapsnajaarsveldwedstrijd voor de beste Continentaal 2 honden van de hiervoor genoemde rassen.

Eén hond behaalde een kwalificatie en dat was de

Weimaranerreu Int.kamp. Hares-Bas vom Reinhardswald. Ook de langhaar Weimaraners zijn in opkomst, gezien de kwalificatie voor voor- en najaarsveldwedstrijden van de reu Silver Peatghost Valentijn. De Weimaraner is door zijn volharding en uithoudingsvermogen ook uitermate geschikt voor zweetwerk. Na op het zweetspoor te zijn geslipt, zal menige Weimaraner een stuk grofwild, dat uit een wondbed omhoog komt, stellen en neerhalen vervolgens doodverluiden of doodverwijzen. Sinds jaren en dag staan in dit jaarboekje de in Zuid-Holland aanwezige gekwalificeerde zweethonden vermeld. U raad het al, dat zijn er twee, een Teckel en de Weimaranerteef Anouska

Door zijn natuurlijke roofwildscherpte maakt hij korte metten met verwilderde katten en vossen. Als er gevaar dreigt komt zijn waak-, verdedigings- en beschermingsdrift naar boven. Niet alleen voor de jager, maar ook voor zijn vrouw en kinderen gaat hij door het vuur.

Door al deze eigenschappen, gekoppeld aan een natuurlijke gehoorzaamheid, verricht de Weimaraner in zijn land van herkomst (Duitsland) vooral werkzaamheden voor jachttopzichers.

Uiterlijk

De Weimaraner is een middelgrote tot grote jachtgebruikshond met een schofthoogte van 59 tot 70 cm. voor de reuen en 57 tot 65 cm. voor de teven. De Weimaraner is er in twee variëteiten, zowel Kort- als Langharig. De meeste Weimaraners in ons land zijn Kortharig, zij het dat gelukkig het aantal Langharen de afgelopen jaren ook in Nederland geleidelijk toeneemt. De Hond moet goed gespierd zijn, kracht en uithoudingsvermogen tonen. De kleur van de Weimaraner is zilver-ree of muisgrijs en overgangen tussen deze grijs tinten. Het hoofd en de oren zijn iets lichter van kleur. Opmerkelijk zijn de barnsteenkleurige ogen.

foto: fam. de Snoo

Geschiedenis

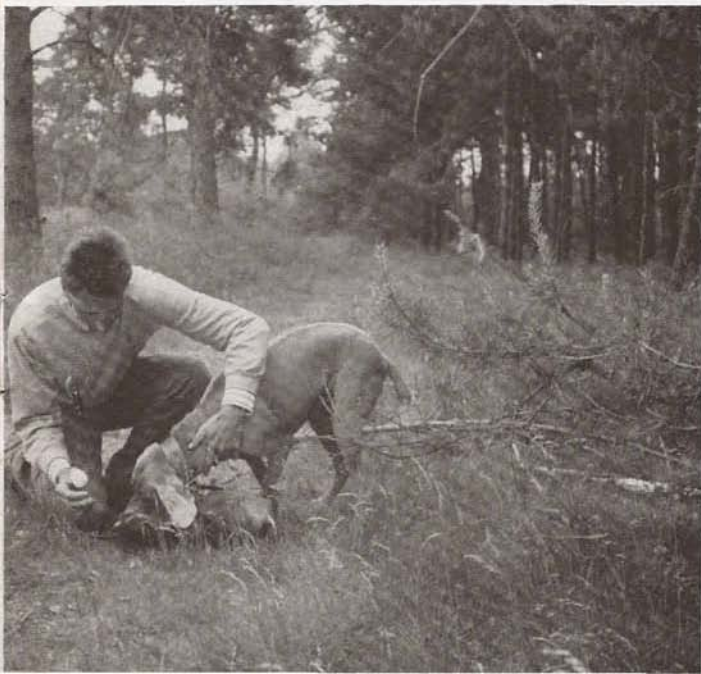
Over de herkomst van de Weimaraner zijn de meest uiteenlopende, deels op speculatie berustende, theorieën ontwikkeld. Zo is een schilderij bekend van Van Dijk uit 1645 waarop een grijze hond te zien is, die qua bouw en kleur opmerkelijk veel overeenkomst vertoont met de huidige Weimaraner. Volgens deze theorie zou de bakermat van de Weimaraners in Frankrijk liggen en het ras ontstaan zijn uit de befaamde grijze honden van Lodewijk de Vrome. Nadat het fokken van deze honden aan het Franse Hof in verval was geraakt zou het Hof van Weimar in Duitsland deze taak overgenomen hebben. Daarbij zou deze jachthond met zijn opvallende

kleur de Weimaraner hebben gekregen. Nagenoeg zeker is dat - in tegenstelling tot veel andere Staande Honderrassen - bij de Weimaraner géén kruisingen met Pointers hebben plaatsgevonden. Dat is dan ook de reden dat de Weimaraner de afgelopen 150 jaar qua uiterlijk en bouw nauwelijks veranderd is. In 1887 werd in Duitsland de eerste Weimaranervereniging opgericht. Hierbij werden de eisen voor de jacht vastgesteld en een eerste rasstandaard opgesteld. De eerste geregistreerde Weimaraner in Nederland was "Bella von Cleve" van Mr E. Rogmans. Deze hond behaalde in 1898 in de open en ere-klasse een eerste prijs bij een tentoonstelling in Den Haag. In 1970 werd de

Weimaranervereniging in Nederland opgericht. Momenteel heeft deze vereniging ongeveer 500 leden en zij geeft vijf keer per jaar een rijk gevuld clubblad uit. Jaarlijks is een goed bezochte (Kampioenschaps) clubmatch. Verder organiseert de vereniging een keer per jaar een Jonge Hondendag, waarbij naast een exterieurkeuring bezitters de jonge Weimaraners geïnformeerd worden over o.a. de mogelijkheden van jachthondenproeven en veldwedstrijden.

Jachthondenproeven en veldwedstrijden

De Vereniging de Weimarse Staande Hond organiseert veldwedstrijden (najaarsveldwedstrijden, apporteerwedstrijden ter drijfjacht), jaarlijks een KNJV-Jachthondenproef en om de leden voor te bereiden op "het grote werk" verenigingsproeven zoals daar zijn een aanlegproef veldwerk, een appel- en apporteerproef, een zweet- en sleepwerkproef, een roofwildapporteerproef, een manscherpteproef en een huishondenproef. Als probleem wordt ervaren, dat de Nederlandse proeven en veldwedstrijden in het algemeen een zeer specialistisch karakter hebben en minder zijn toegesneden op de van alle markten thuis zijnde Weimaraner. Een toenemende aantal Nederlandse Weimaraners

neemt om die reden naast of in plaats van de Nederlandse jachthondenproeven deel aan in het buitenland georganiseerde proeven en veldwedstrijden. Zo zijn er jaarlijks Nederlandse Weimaraners te vinden op de Duitse Verbond-Jugendprüfung, Herbstzuchtprüfung en Verbands gebrauchsprüfung. Deze laatste proef, de VGP, wordt ook wel de Meisterprüfung genoemd, omdat bij de VGP in twee dagen tijd de hond maar liefst op 29 verschillende vakken wordt beoordeeld (waaronder apporteren van eend, fazant, konijn, vos, veldwerk, waterwerk, zweetwerk, haarwild- en veerwildsleep, rust op post bij een gesimuleerde drijfjacht, gehoorzaamheidsvakken enz.) Geldt op deze toenemende belangstelling voor de op allround honden toegesneden (Duitse) proeven is de vereniging WSH dan sinds 1987 getreden tot het Duitse Jagdgebrauchshundverband (JGHV) zodat ook in ons land dergelijke proeven georganiseerd kunnen worden.

Zweetwerk

De in Nederland als zweethonden gekwalificeerde Weimaraners zijn; Dzinny van Jagershorst, eigenaar C. van den Engtel te Zwolle. tel. 038-653234 Anouska, eigenaar D. de Snoo te Poortugaal. tel. 01890-13218

Nieuws van onze leden en redactie

-J.E. van Herp-Bruynius-

Het wordt bijna eentonig, maar ondanks de rustige vakantie periode is het ledenaantal in de afgelopen maanden weer gestegen. Ik hoop dat deze stijging nog even aanhoudt, zodat wij snel een ledenaantal van 2000 kunnen bereiken. Terwijl ik dit schrijf lijkt het misschien aardig een cadeautje te geven aan diegene die het 2000e lid aanbrengt. Voor de regiobesturen wellicht een aanmoediging. Veel regio's hebben hun uiterste best reeds gedaan, waarvoor het secretariaat u dankt.

HET AANREIKEN VAN COPY VOOR DE VOLGENDE NUMMERS VAN CAPREOLUS

Allereerst wil de redactie die

personen die copy hebben geleverd voor het tijdschrift hartelijk danken voor het materiaal, wij hebben u zeker nodig!

Deze copy wordt op het redactieadres op de PC gezet, waaraan enkele avonden typewerk vast zitten. Het valt echter op dat diverse stukken worden aangeleverd via een printer-uitdraai, en wij vroegen ons af of die copy niet geleverd kan worden op een diskette, met een uitgeprinte tekst aan het secretariaat te verzenden. Uiteraard ontvangt u deze diskette retour na verwerking. De PC van de Vereniging heeft een tekstverwerkingsprogramma Word Perfect 5.1 Graag zouden wij hierin uw medewerking willen vragen.

service

WISSELEXPOSITIE OVER REEWILD

De Vereniging heeft al enige jaren een wisselexpositie in haar bezit. Deze expositie is regelmatig te zien geweest in diverse bezoekerscentra in het land. Hij geeft een algemeen beeld over de leefwijze van het reewild en bestaat hoofdzakelijk uit kleurenfoto's en enkele realia's zoals huiden, geweien en sporen. Mochten lezers van *Capreolus* een geschikte lokatie weten en belangstelling hebben voor deze wisselexpositie, dan kunnen zij contact opnemen met het bestuur, waar nadere informatie verkregen kan worden.

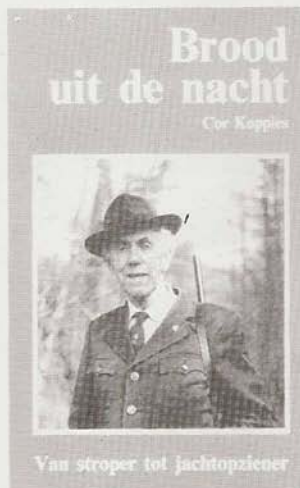
INGEZONDEN MEDEDELING

"Brood uit de nacht"

van stroper tot jachttopziener

Dhr. Spijkerman heeft in samenwerking met de auteur, Cor Koppies, dit boek opnieuw uitgegeven. De 1e druk vond plaats in 1978, de 2e druk is herzien en beslaat 192 pagina's. Het boek geeft het levensverhaal van Cor Koppies, eertijds stroper op de Veluwe, jachttopziener op de vel-

den van Oud Groevenbeek en aangrenzende jachtgebieden. Het verhaal van Koppies begint tijdens de crisisjaren van 1920, als zijn ouders Amsterdam ontvlucht en en op de Veluwe een armoedig bestaan opbouwen. Enige jaren later gaat de fa-

milie terug, uitgezonderd Cor, die bij een stroper intrekt. Van hem leert hij de fijne kneepjes van het stropen, die hij 45 jaar lang in de praktijk zal brengen.

Het werkwoord stropen roept negatieve associaties op: nodeloos dierenleed, verminking, teruggang van de wildstand en wat dies meer zij. Doch in het geval Koppies lagen de zaken anders: hij stroopte om den brode en om het jachtspel. Daarbij verloor hij nooit uit het oog dat het stropen beperkingen inhoudt. Dus niet lukraak dieren doden of nodeloos pijnigen. Hij ging met overleg en gevoel voor

de natuur te werk.

Het levensverhaal van Koppies staat in schrille tegenstelling tot de tegenwoordige stropers-praktijken, waarbij meedogenloos buiten het seizoen op dieren-en soms mensen- geschoten wordt! Een verklarende woordenlijst besluit deze met een zeventien tal foto's/tekeningen geïllustreerde uitgave.

In 1978 verscheen de eerste druk van dit boeiend boekwerk. Het heeft dan ook niet lang geduurd voordat deze oplage uitverkocht was. Op verzoek van velen werd uiteindelijk besloten een tweede druk, aangevuld met een 15-tal verhalen uit de tijd als jachttopziener, uit te laten komen aangezien de eerste druk zelfs via anti-quariaat niet meer te krijgen was. Een bewijs van de lezer het boekwerk als iets bijzonders te beschouwen en op een waardige plaats thuis te bewaren.

U kunt "Brood uit de nacht" door C. Koppies, 2e druk bestellen door overmaking van f 35,- (incl. verzendkosten) op rekeningnummer 14.76.39.484 t.n.v. Spijkerman-Jachtliteratuur te Sittard. Informatie: 046-521451

Ons bereikte het bericht dat op 1 oktober j.l. de heer C. Koppies is overleden. Wij wensen de familie veel sterkte toe in de komende periode.